

NÂNG CAO HIỆU QUẢ TƯƠNG TÁC GIỮA GIẢNG VIÊN VÀ HỌC VIÊN TRONG THỰC HIỆN CHƯƠNG TRÌNH TRUNG CẤP LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ TẠI TRƯỜNG CHÍNH TRỊ PHẠM HÙNG (CƠ SỞ 3 – TRÀ VINH)

ThS. Nguyễn Phước Hòa

Viên chức phòng QLĐT&NCKH

Trong bối cảnh đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục - đào tạo, việc nâng cao chất lượng giảng dạy và học tập lý luận chính trị là nhiệm vụ quan trọng, đặc biệt tại các trường chính trị. Một trong những yếu tố then chốt quyết định hiệu quả giảng dạy là mức độ tương tác giữa giảng viên và học viên. Bài viết phân tích cơ sở lý luận, thực trạng tương tác tại Trường Chính trị Phạm Hùng (cơ sở 3), từ đó đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao chất lượng đào tạo chương trình Trung cấp lý luận chính trị (TCLLCT).

Từ khóa: tương tác sư phạm, giảng viên, học viên, trung cấp lý luận chính trị, Trường Chính trị Phạm Hùng (cơ sở 3).

Các trường chính trị có vai trò đặc biệt trong đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, công chức, viên chức, nhất là đối với đội ngũ cán bộ cơ sở. Trong đó, chương trình TCLLCT vừa trang bị kiến thức nền tảng về chủ nghĩa Mác – Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, chủ trương của Đảng, vừa góp phần rèn luyện bản lĩnh chính trị, tư duy khoa học và kỹ năng thực tiễn cho học viên. Tuy nhiên, thực tế cho thấy quá trình giảng dạy tại các trường chính trị nói chung và Trường Chính trị Phạm Hùng (cơ sở 3) nói riêng vẫn còn tồn tại tình trạng giảng dạy một chiều, học viên ít tham gia chủ động, dẫn đến sự hạn chế trong tiếp nhận và vận dụng kiến thức. Điều này đặt ra yêu cầu phải tăng cường và nâng cao hiệu quả tương tác giữa giảng viên và học viên nhằm phát huy tối đa vai trò chủ thể của người học, đồng thời nâng cao chất lượng đào tạo.

Theo UNESCO định nghĩa: “Dạy học tương tác là việc giúp người học thực hành trong quá trình giáo dục bằng cách khuyến khích họ mang những kỹ năng, kinh nghiệm của bản thân để học tập. Đồng thời hiểu mục đích học và biết cách tổ chức việc học của mình”. (<https://www.viewsonic.com/library/vi/giao-duc/day-hoc-tuong-tac/>).

Như vậy, tương tác sư phạm là quá trình tác động qua lại giữa giảng viên và học viên trong quá trình dạy – học, nhằm đạt được mục tiêu giáo dục. Đây không chỉ là trao đổi thông tin mà còn là sự tương tác về cảm xúc, thái độ, động cơ học tập và phương pháp tiếp cận tri thức.

Trong giáo dục lý luận chính trị, tương tác có vai trò rất quan trọng: *Một là*, giúp học viên hiểu sâu, nhớ lâu và biết vận dụng kiến thức vào thực tiễn. *Hai là*, tạo môi trường học tập dân chủ, khuyến khích phản biện và đối thoại. *Ba là*, nâng cao năng lực sư phạm, khả năng ứng biến và kỹ năng tổ chức lớp học của giảng viên.

Trường Chính trị Phạm Hùng (cơ sở 3) là trung tâm đào tạo, bồi dưỡng cán bộ quan trọng của tỉnh Trà Vinh (cũ). Những năm qua, nhà trường đã chú trọng đổi mới phương pháp giảng dạy, ứng dụng công nghệ thông tin, triển khai đào tạo theo hướng phát huy tính chủ động của học viên. Tuy nhiên, kết quả vẫn chưa đồng đều: Phương pháp giảng dạy vẫn nặng về truyền đạt lý thuyết; học viên nhiều khi còn thụ động, ngại phát biểu, ít tham gia thảo luận; cơ sở vật chất và công nghệ chưa được khai thác tối đa để hỗ trợ tương tác.

Qua khảo sát một số lớp TCELLCT giai đoạn 2022-2024, cho thấy:

* Ưu điểm:

Qua kết quả khảo sát cho thấy hiệu quả tương tác giữa giảng viên và học viên trong thực hiện chương trình TCELLCT ngày càng được nâng lên. Tương tác giữa người dạy và người học thực hiện ở tất cả các khâu, tương tác ở nhiều hình thức: trực tiếp và gián tiếp tác động lớn đến chất lượng và kết quả học tập của học viên.

Học viên trong các lớp TCELLCT hiện nay đã từng bước trẻ hóa, bên cạnh đó, trình độ của người học có trình độ sau đại học chiếm tỷ lệ ngày càng cao (chiếm khoảng 8% tổng số học viên). Đây là yếu tố thuận lợi để giảng viên triển khai thực hiện các phương pháp giảng dạy tương tác, hướng học viên vào thảo luận, giải quyết các vấn đề lý luận và thực tiễn thuận lợi. Song song đó, trình độ, tuổi đời của lực lượng giảng dạy, quản lý của nhà trường hiện nay cũng được trẻ hóa; tuổi đời trẻ và trình độ học vấn chuyên môn, có nhiều năm công tác,... nên việc ứng dụng khoa học công nghệ, học tập nhanh và triển khai các hình thức, phương pháp tương tác,...

nên hiệu quả thực hiện dần dất, định hướng cũng như tổ chức thực hiện tương tác đối với người học ngày một cao hơn.

Đẩy mạnh nâng cao hiệu quả tương tác giữa giảng viên và học viên gắn với đánh giá giảng dạy và học tập, rèn luyện của giảng viên và học viên bằng tương tác. Nhà trường đẩy mạnh triển khai các hình thức thi vấn đáp, tự luận theo hướng yêu cầu cao hơn về sự vận dụng và liên hệ thực tiễn, do đó, hiệu quả tương tác trong khâu giảng dạy và học tập nói riêng, hiệu quả của đào tạo TCELLCT ngày càng nâng lên.

Từ đó giúp học viên:

Một là, tăng cường sự hiểu biết và tiếp thu kiến thức: Phương pháp tương tác giúp học viên chủ động hơn trong việc tiếp thu và hiểu sâu vấn đề, qua việc thảo luận và trao đổi với giảng viên và bạn học.

Hai là, khả năng tư duy phản biện: Việc tham gia vào các cuộc thảo luận, tranh luận sẽ rèn luyện kỹ năng tư duy phản biện của học viên, giúp họ phân tích và đánh giá các quan điểm khác nhau.

Ba là, phát triển kỹ năng giao tiếp: Tương tác giữa giảng viên và học viên tạo điều kiện cho học viên phát triển kỹ năng giao tiếp, thuyết trình và tranh luận một cách tự tin.

Bốn là, khuyến khích sáng tạo và đổi mới: Thảo luận và tương tác không chỉ giúp học viên hiểu bài mà còn khuyến khích sáng tạo trong việc tìm ra các giải pháp hoặc quan điểm mới.

Năm là, ứng dụng kiến thức vào thực tế: Việc giảng viên khuyến khích học viên áp dụng lý thuyết vào thực tế sẽ giúp học viên hiểu rõ hơn về các vấn đề chính trị và xã hội.

* Hạn chế:

Thứ nhất, hình thức giảng dạy phổ biến: giảng viên phần lớn kết hợp thuyết trình với thảo luận. Tuy nhiên, tỷ lệ thời gian giảng viên thuyết giảng còn chiếm ưu thế, thường chiếm từ 60–80% thời lượng tiết học.

Các hoạt động dạy học tích cực (thảo luận nhóm, seminar, project-based learning, tình huống mô phỏng, v.v.) đang được triển khai nhiều hơn, nhưng tỷ lệ vẫn còn thấp so với thuyết giảng.

Nguyên nhân chính có thể kể đến như: Quy mô lớp học còn đông; hạn chế về cơ sở vật chất; truyền thống dạy học nặng lý thuyết; áp lực về thời gian và khối lượng kiến thức.

Thứ hai, mức độ tham gia của học viên còn ít chỉ khoảng 30–40% học viên thường xuyên phát biểu ý kiến, số còn lại tham gia ở mức độ thấp.

Rào cản chính là do: Thói quen học tập thụ động, ngại bày tỏ chính kiến; sự chênh lệch về trình độ, kinh nghiệm công tác giữa các học viên; giảng viên đôi khi chưa linh hoạt trong xử lý tình huống sư phạm; công nghệ hỗ trợ giảng dạy chưa được áp dụng thường xuyên.

Để nâng cao chất lượng giảng dạy sau khi sáp nhập ba trường, trong thời gian tới cần đặc biệt chú trọng tăng cường sự tương tác giữa giảng viên và học viên. Đây là phương pháp thiết thực và hiệu quả nhằm gắn kết lý luận với thực tiễn, giúp học viên không chỉ nắm vững kiến thức cơ bản mà còn vận dụng vào giải quyết các vấn đề thực tế đặt ra. Để thực hiện tốt điều này, theo tôi cần thực hiện tốt mấy vấn đề sau:

Thứ nhất, đổi mới phương pháp giảng dạy.

Một là, tăng cường phương pháp dạy học tích cực: nêu vấn đề, tình huống thực tiễn, đóng vai, tranh luận, phản biện.

Hai là, khuyến khích học viên chia sẻ kinh nghiệm thực tế tại cơ quan, đơn vị, địa phương công tác.

Ba là, giảm bớt lối truyền thụ một chiều, chuyển sang vai trò “*người hướng dẫn – gợi mở*”.

Thứ hai, ứng dụng công nghệ thông tin.

Sử dụng các phần mềm hỗ trợ khảo sát nhanh, biểu quyết, trò chơi kiến thức (Kahoot, Mentimeter). Ngoài ra cần phát triển hệ thống học liệu điện tử, diễn đàn trao đổi trực tuyến. song song đó tổ chức lớp học kết hợp (blended learning) nhằm mở rộng không gian tương tác.

Thứ ba, nâng cao năng lực giảng viên.

Trước hết, giảng viên cần được bồi dưỡng thường xuyên kỹ năng sư phạm, kỹ năng sử dụng công nghệ, kỹ năng điều hành thảo luận.

Các khoa chuyên môn định kỳ tổ chức sinh hoạt, trao đổi kinh nghiệm đổi mới phương pháp giảng dạy.

Xây dựng đội ngũ giảng viên có khả năng khơi gợi, dẫn dắt, tạo động lực cho học viên.

Thứ tư, phát huy vai trò chủ động của học viên.

Giảng viên thường xuyên khuyến khích học viên chuẩn bị bài trước, tham gia nhóm nghiên cứu, thảo luận chuyên đề. Đưa tiêu chí tham gia thảo luận, phản biện vào đánh giá kết quả học tập. Tạo môi trường cởi mở, tôn trọng sự khác biệt trong ý kiến.

Thứ năm, cải thiện cơ sở vật chất và môi trường học tập.

Nhà trường cần trang bị, nâng cấp phòng học thông minh, hệ thống trình chiếu, internet. Tăng cường không gian thảo luận nhóm, phòng sinh hoạt chuyên đề. Bảo đảm điều kiện thuận lợi để giảng viên và học viên dễ dàng trao đổi, hợp tác.

Thứ sáu, nhà trường cần ban hành cơ chế khuyến khích đổi mới sáng tạo trong giảng dạy, xây dựng văn hóa học tập tích cực, đồng thời tăng cường kiểm tra, đánh giá theo hướng khuyến khích học viên phản biện và vận dụng kiến thức vào thực tiễn.

Tóm lại, tương tác hiệu quả giữa giảng viên và học viên là yếu tố quyết định chất lượng dạy – học lý luận chính trị. Thực tiễn tại Trường Chính trị Phạm Hùng (cơ sở 3) cho thấy, mặc dù đã có nhiều cố gắng nhưng vẫn còn không ít hạn chế. Do đó, cần tiếp tục đổi mới phương pháp, ứng dụng công nghệ, nâng cao năng lực giảng viên và phát huy vai trò chủ động của học viên. Nâng cao hiệu quả tương tác không chỉ góp phần cải thiện chất lượng chương trình Trung cấp lý luận chính trị mà còn đóng vai trò quan trọng trong việc hình thành đội ngũ cán bộ có bản lĩnh chính trị, năng lực thực tiễn và khả năng thích ứng với yêu cầu mới của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Báo cáo của Trường Chính trị tỉnh Trà Vinh về kết quả khảo sát học viên, giảng viên về chất lượng đào tạo Trung cấp lý luận chính trị năm 2022 - 2023, 2023 - 2024.
2. Cao Thị Thanh Xuân - Cao Thị Nga, Trường Đại học Sài Gòn: Vận dụng quan điểm tương tác trong dạy học Tạp chí Giáo dục, Số đặc biệt: kỳ 3, tháng 5/2019, tr.162-165.
3. Lương Trọng Thành, Nguyễn Văn Thắng, Nguyễn Thị Thanh Nhân (Đồng chủ biên) *“Đổi mới đánh giá hoạt động dạy và học trung cấp lý luận chính trị - hành chính hiện nay”*, Nxb. Lý luận chính trị, năm 2017.